

แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง
ในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
Guidelines for Developing a Grassroots Economic Management System in
the Center of the Mekong River Basin In the Upper Northeastern Region

บุญเพ็ง สิทธิวิชา

Boonpeng Sittivongsa

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University Thailand

Corresponding Author, Email: boonpeng.sit@neu.ac.th

Received 22/06/2024 | Revised 10/07/2024 | Accepted 11/07/2024

บทความวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 400 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการพรรณนาวิเคราะห์ ประกอบการอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า (1) การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความร่วมมือ ด้านพฤติกรรมจิตอาสา และด้านการส่งเสริมและพัฒนา ตามลำดับ (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร (X4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X3) และด้านการบริหารจัดการ (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และ (3) ควรมีการบริการการค้าหลังการขาย มีการสร้างความคุ้นเคย ความสนใจมีอาคารหรือกลุ่มของอาคารที่มีการพัฒนาพื้นที่แบบมิกซ์ยูสและพื้นที่ศูนย์การค้า ผลิตภัณฑ์ที่ขายในศูนย์การค้าที่มีความทันสมัย ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนมีการประชาสัมพันธ์การค้าที่นักลงทุนเข้ามาพัฒนาเมืองตลอดการพัฒนาการมุ่งเน้นการสนับสนุนการท่องเที่ยวในการบริหารจัดการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานราก; ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง;
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

Abstract

The objectives of this research article are (1) to study the management of the grassroots economy towards the center of the Mekong River Basin, (2) to study the factors affecting the management of the grassroots economy towards the center of the Mekong River Basin, and (3) to study the management development guidelines. Manage the grassroots economy towards the center of the Mekong River Basin in the upper northeastern region this research is a combination of quantitative research and qualitative research. The sample group consisted of 400 people who were eligible to vote in the upper northeastern region and a group of 10 people who provided interview information. The tools used for data collection included questionnaires and interviews Statistics used in data analysis include: Statistics used in data analysis include frequency values, percentage values, multiple regression analysis and descriptive analysis accompanying the discussion of results.

The results of the study found that (1) grassroots economic management towards the center of the Mekong River Basin Overall, it is at a moderate level. They can be arranged in descending order as follows Cooperation Volunteer behavior and promotion and development, respectively (2) Factors affecting the management of the grassroots economy towards the center of the Mekong River Basin Significantly, these include personnel development (X4), information technology (X3), and management (X1). The coefficients of the predictors in the raw score (b) were .425, .278, and .044, respectively and (3) after-sale trade services should be provided. Familiarity is created Interest includes a building or group of buildings with mixed-use development and shopping center space. Products sold in modern shopping centers in applying technology, systematic consideration is given to its impact on the environment Create public participation, promote trade that investors come to develop the city throughout development, focus on supporting tourism in managing trade and investment in tourism effectively.

Keywords: Guidelines for the Development of Grassroots Economic Management;
The center of the Mekong River Basin; the Upper Northeastern region

บทนำ

ประเทศไทยมีการพัฒนาในรูปแบบของการผูกพันเป็นลูกโซ่ รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากจึงเป็นความคาดหวังความพยายามของรัฐบาลในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืนหรืออาจกล่าวสรุปว่าเป็นการสร้าง “ความมั่นคง มั่งคั่ง ที่ยั่งยืน” ในระดับชุมชนฐานรากที่มีความต้องการของการตอบสนองจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีมาอย่างยาวนานและเป็นการเชื่อมโยงของการบริหารจัดการของภาคส่วนต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคมปัจจุบันอย่างชัดเจน (ทวีป บุตรโพธิ์, 2560) ปัจจุบันคนไทยในกลุ่มแม่น้ำโขงถือว่ามีความเจริญและมั่นคงในพระพุทธศาสนาดังที่ปรากฏว่าเป็นท้องถิ่นที่มีวัด พระภิกษุและสามเณร ประชาชนส่วนใหญ่มีความมั่นคงและนับถือพระพุทธศาสนาเป็น

จำนวนมาก (กรมการศาสนา, 2566) อย่างไรก็ตามจากปัญหาหลาย ๆ อย่างที่ผ่านมาโดยเฉพาะปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำในกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไปในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคง โดยในปี 2566 ที่ผ่านมามีประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและแรงงานทั่วไปคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 65.5 และอาชีพอิสระร้อยละ 25 ของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้น้อยที่สุด การบริหารประเทศเป็นการอาศัยวิถีตามนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนประเทศ โดยใช้กลไกของแนวทางประชารัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นตลอดถึงชุมชนพึ่งตนเองได้ โดยมีเป้าหมายที่จะทำให้ประเทศชาติมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ด้วยการใช้แนวทางพลังประชารัฐในระดับกลางและระดับพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2560)

การขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ประเด็นโครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจฐานรากและระบบและดิจิทัลถือเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญประการหนึ่งในการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากจะช่วยให้เกิดการพัฒนายอดจากฐานทรัพยากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาค ทั้งนี้ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศที่ส่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อรองรับและสนับสนุนการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในด้านต่าง ๆ โครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจฐานรากและระบบดิจิทัลภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) จะเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและผลิตภาพของภาคการผลิตและบริการให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูงที่มีความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาอย่างรอบด้านและนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิผล (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากลุ่มน้ำโขง จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2559 เพื่อสร้างสมดุลในแหล่งท่องเที่ยวสินค้าและการบริการ ทั้งในเชิงพื้นที่ เชิงเวลา ฤดูกาลและรูปแบบ ให้มีความครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ประกอบด้วย หนองคาย, บึงกาฬ, นครพนมและมุกดาหาร นอกจากนี้การขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวไทยและการลงทุน การค้าขาย การสร้างรายได้ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นการขยายตัวแบบไม่สมดุลและไม่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการกระจายการท่องเที่ยวเกิดขึ้นนั่นจึงเป็นปัญหาหลักที่จะต้องสร้างแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอย่างเร่งด่วน แต่ในปัจจุบันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ 4 จังหวัด ประกอบด้วย หนองคาย, บึงกาฬ, นครพนม และมุกดาหาร ซึ่งก่อให้เกิดการอุปโภคและบริโภค การจัดซื้อของฝาก ผลิตภัณฑ์เศรษฐกิจฐานรากในชุมชน ที่มีความดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะชาวต่างประเทศและภายในประเทศและยังมีผลต่อความต้องการอย่างมากในการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงทางภูมิศาสตร์อีสานสู่สากลอย่างรอบด้านและทั้งมีประสิทธิภาพที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรม ประเพณี ของชุมชนได้เป็นอย่างดี ด้วยความสำคัญนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยที่ว่าการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อยู่

ระดับใด ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ควรเป็นอย่างไร เพื่อความมั่นคงทางภูมิศาสตร์ในการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในการส่งเสริมและพัฒนาในทุกมิติ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบ (รูปแบบวิจัย) เชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย, จังหวัดบึงกาฬ, จังหวัดนครพนม, และจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 2,242,085 คน (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัด, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย, จังหวัดบึงกาฬ, จังหวัดนครพนม, และจังหวัดมุกดาหาร ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เป็นการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีจำนวนมาก มีความแตกต่างกันระหว่างหน่วยสุ่มที่สามารถจำแนกออกเป็นชั้นภูมิ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครบถ้วน ครอบคลุม และคำนวณหาจำนวนตัวอย่างตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย, จังหวัดบึงกาฬ, จังหวัดนครพนม, และจังหวัดมุกดาหาร จำนวน 400 คน (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2560)

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย (เชิงคุณภาพ) ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐ ตัวแทนหน่วยงานท้องถิ่น ตัวแทนผู้นำชุมชน โดยพิจารณาคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ข้อมูลองค์ความรู้ ความเป็นมา สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงปริมาณ) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของ

ตัวแปรต้นและตัวแปรตามของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (เชิงคุณภาพ) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิดของตัวแปรตามของแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แบ่งออกเป็น 1 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เป็นคำถามประเภทสัมภาษณ์เชิงลึกในภาคสนาม

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเชิงปริมาณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม 2) กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด การวิจัย นำเสนอที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ 3) นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง 4) การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไข และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทำการทดสอบ จำนวน 40 คน กับประชากรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ที่ระดับ .862 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

การสร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมวิเคราะห์เป็นข้อมูลคำถาม เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์โดย กำหนดขอบเขตเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และขอคำแนะนำจากที่ปรึกษา เพื่อความสมบูรณ์ในประเด็น และเนื้อหาในแบบสัมภาษณ์ยิ่งขึ้น 3) ผู้วิจัย และคณะได้ร่วมการพัฒนาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้นและใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป 4) นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างแล้วนำเสนอให้ที่ปรึกษาและนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงปริมาณ) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่จังหวัดหนองคาย, จังหวัดบึงกาฬ, จังหวัดนครพนม,

และจังหวัดมุกดาหาร หลังจากนั้นรวบรวมแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล (เชิงคุณภาพ) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยประสานงานเพื่อขออนุญาตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทางโทรศัพท์ แล้วเดินทางไปตามวันเวลาที่นัดหมาย ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์พูดคุยอย่างเป็นกันเองตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่ โดยเป็นรายบุคคล เป็นจำนวน 10 คน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและข้อเท็จจริง ที่จะนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงปริมาณ) หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางสังคมศาสตร์เพื่อการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงคุณภาพ) หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (เชิงปริมาณ) ในการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ และร้อยละ ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประกอบการอภิปรายผล 2. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น ประกอบการอภิปรายผล 3. การวิเคราะห์ข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยคัดเลือก และจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนเป็นรายงานตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความร่วมมือ	3.07	0.17	ปานกลาง
ด้านพฤติกรรมจิตอาสา	3.05	0.45	ปานกลาง
ด้านการส่งเสริมและพัฒนา	3.00	0.43	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.04	0.31	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$ S.D.=0.31) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.07$ S.D.=0.17) ด้านพฤติกรรมจิตอาสา ($\bar{X} = 3.05$ S.D.=0.45) และด้านการส่งเสริมและพัฒนา ($\bar{X} = 3.00$ S.D.=.43) ตามลำดับ

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

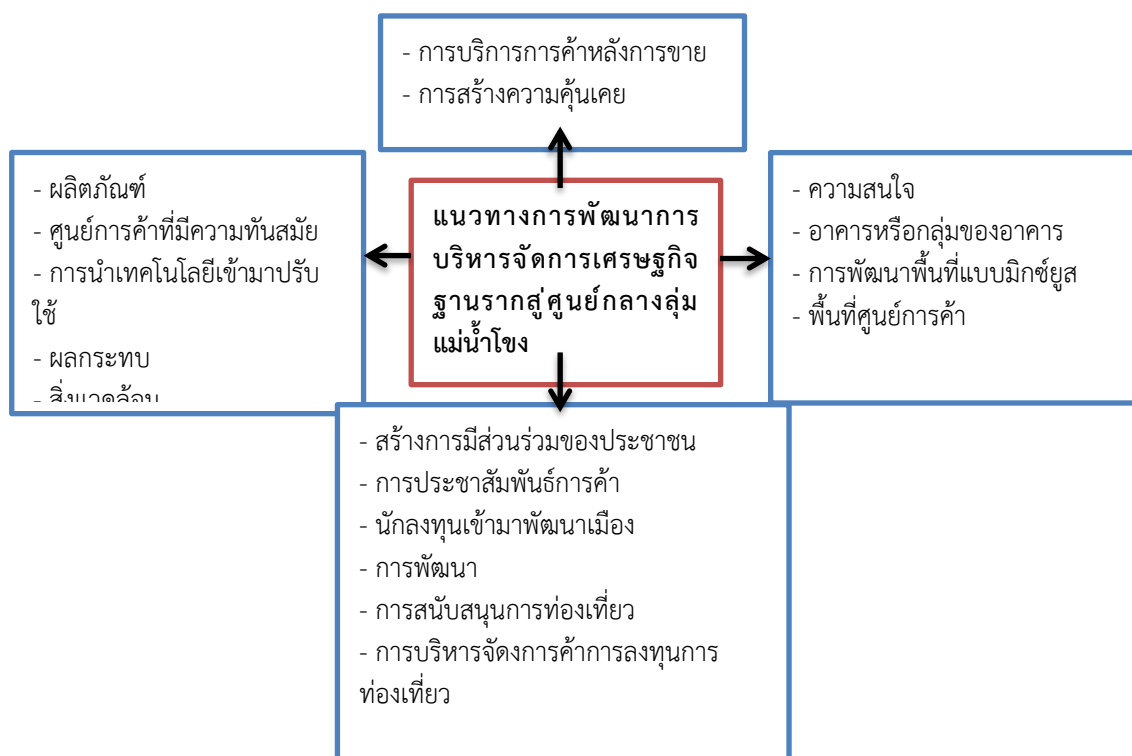
ลำดับตัวแปรที่ได้รับ การคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P- value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.820	.135		-6.088	.000	-1.085	-.555
ด้านการบริหารจัดการ (X ₁)	.044	.032	.041	1.445	.000*	-.017	.110
ด้านนวัตกรรม (X ₂)	-.236	.068	-.859	-3.462	.427	-.370	-.102
ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ (X ₃)	.278	.077	.330	4.517	.000*	.196	.499
ด้านการพัฒนาบุคลากร (X ₄)	.425	.117	.749	6.229	.000*	.500	.961
ด้านพฤติกรรมมนุษย์ (X ₅)	.451	.562	.781	5.478	.375	.531	.692

$$SE_{est} = \pm 0.03488 \quad R = 0.979; \quad R^2 = 0.959; \quad Adj. R^2 = 0.959; \quad F = 1847.932; \quad p\text{-value} = 0.01$$

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร (X₄) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X₃) และ ด้านการบริหารจัดการ (X₁) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมมนุษย์ (X₅) และด้านนวัตกรรม (X₂) ตามลำดับ

3. วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า

จากวัตถุประสงค์ที่ 3 สามารถสร้างเป็น Model และสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางกลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ดังนี้

ภาพที่ 1 สิทธิโมเดล

ควรมีการบริการการค้าหลังการขาย มีการสร้างความคุ้นเคย ความสนใจมีอาคารหรือกลุ่มของอาคารที่มีการพัฒนาพื้นที่แบบมิกซ์ยูสและพื้นที่ศูนย์การค้า ผลิตภัณฑ์ที่ขายในศูนย์การค้าที่มีความทันสมัยในการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนมีการประชาสัมพันธ์การค้าที่นักลงทุนเข้ามาพัฒนาเมืองตลอดการพัฒนาการมุ่งเน้นการสนับสนุนการท่องเที่ยวในการบริหารจัดการการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผล

จากผลวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางกลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความร่วมมือ ด้านพฤติกรรมจิตอาสา และด้านการส่งเสริมและพัฒนา ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางกลุ่มแม่น้ำโขงยังไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้เท่าที่ควรเป็น ซึ่งไม่สอดคล้องกับปัญณวิญญ์ แสงหล้า, พระมหาสมมาส ชุตินันโต (พงษ์สุพรรณ), สหพร แสงวันดี ประสิทธิ์ แสงทับ (2565) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาองค์ความรู้เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนเพื่อความยั่งยืนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจฐานรากที่จะนำไปสู่การยกระดับ

ชุมชนนวัตกรรม ในด้านการจัดการความรู้ คือ การระดมความคิด การสร้างและการแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ และการประมวลผลกลั่นกรองความรู้ ถือเป็นกระบวนการเตรียมความพร้อม ส่วนด้านการพัฒนาทักษะ โดยจะให้ความสำคัญการค้นหาจุดอ่อนของสมาชิกเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาทักษะนำไปสู่การลงมือปฏิบัติที่มีความสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมและนำมาประเมินผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร (X4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (X3) และ ด้านการบริหารจัดการ (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .425 .278 และ .044 ตามลำดับ และและปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมมนุษย์ (X5) และด้านนวัตกรรม (X2) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงยังไม่ส่งผลเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ บุหงาชัยสุวรรณ, พรพรรณ ประจักษ์เนตร, กิรติ คชนทวา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยพยากรณ์ความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า องค์ประกอบด้านธรรมชาติ คน สังคม การเมือง/นโยบายการค้า การค้า โครงสร้างพื้นฐาน ศิลปวัฒนธรรม การเงิน และการสื่อสาร เป็นปัจจัยที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็ง และคนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ของทุกชุมชน ในขณะที่ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยด้านการเมือง/นโยบายการค้า ด้านการค้าและด้านการสื่อสาร มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็งและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน ในขณะที่ปัจจัยด้านการเงินมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบต่อระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ควรมีการบริการการค้าหลังการขาย มีการสร้างความคุ้นเคย ความสนใจมีอาคารหรือกลุ่มของอาคารที่มีการพัฒนาพื้นที่แบบมิกซ์ยูสและพื้นที่ศูนย์การค้าผลิตภัณฑ์ที่ขายในศูนย์การค้าที่มีความทันสมัย ในการนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนมีการประชาสัมพันธ์การค้าที่นักลงทุนเข้ามาพัฒนาเมืองตลอดการพัฒนาการมุ่งเน้นการสนับสนุนการท่องเที่ยวในการบริหารจัดการการค้าการลงทุนการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สมเกียรติ สุทธิธนากร (2562) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาโมเดลนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน ผลการวิจัยพบว่าการสร้างมูลค่าในผลิตภัณฑ์ยังมีข้อจำกัดเรื่องการนำเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมณีกลองในสินค้าอย่างเป็นรูปธรรม ความรู้ส่วนใหญ่ยังอยู่ที่ตัวบุคคล ซึ่งสามารถสื่อสารเมื่อมีการจำหน่ายสินค้าในเทศกาลต่าง ๆ จุดเด่นของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน คือ ความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสิ่งๆ ทำให้การประกอบการประสบความสำเร็จ คือ คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและการมีประสบการณ์ทางการตลาดของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.1 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ กิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ภาคเอกชน

และภาคประชาชนรับทราบ เข้าใจและการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต อีกทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง โดยขับเคลื่อนไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่ายเข้ามามีบทบาทในการนำนโยบายจากภาครัฐสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งการประสานงานทั้งประเทศเพื่อนบ้านเพื่อบูรณาการและส่งเสริมการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากอย่างมีส่วนร่วมของภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ

2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยเชิงลึกโดยการลงสัมภาษณ์ถึงกระบวนการ รูปแบบ วิธีการดำเนินการในแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากศูนย์กลางกลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน อย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ตลอดจนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างจริงจัง

2.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ควรมีการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางกลุ่มแม่น้ำโขงภายใต้กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและโคกหนองนาโมเดล และศึกษาวิจัยติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการกลุ่มแม่น้ำโขง และควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการนำนโยบายไปปฏิบัติในการบริหารจัดการกลุ่มแม่น้ำโขงอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานรากสู่ศูนย์กลางกลุ่มแม่น้ำโขง และยังคงพบปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยีสารสนเทศ และการบริหารจัดการ ทั้งได้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการเศรษฐกิจฐานราก เช่น การบริการการค้าหลังการขาย การสร้างความคุ้นเคย เกิดความสนใจ อาคารหรือกลุ่มของอาคารที่มีการพัฒนาพื้นที่แบบมิกซ์ยูสและพื้นที่ศูนย์การค้า ผลลัพธ์ที่ขายในศูนย์การค้าที่มีความทันสมัย การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ค่านึงถึงผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีการประชาสัมพันธ์การค้าที่นักลงทุนเข้ามาพัฒนาเมืองตลอดการพัฒนาการมุ่งเน้นการสนับสนุนการท่องเที่ยวในการบริหารจัดการการค้าการลงทุนการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2560). *การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- กรมการศาสนา. (2566). *มาตรการเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงาน ปีงบประมาณ 2566*. รายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินการของกรมการศาสนา.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2560). *แนวทางการดำเนินงานนโยบายสานพลังประชารัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ*. กรมการพัฒนาชุมชน. สำนักเสริมสร้างความ.
- จารุวรรณ ประวันเน. (2563). กระบวนการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ : กรณีศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 20(1), 99 - 108.
- ทวีป บุตรโพธิ์. (2560). *การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ*. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล.

- กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บุหงา ชัยสุวรรณ, พรพรรณ ประจักษ์เนตร, กิรติ คชนทวา. (2562). ปัจจัยพยากรณ์ความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 27(53), 87 – 108.
- ปิ่นณวิทย์ แสงหล้า, พระมหาสมมาส ชุตินันโต (พงษ์สุพรรณ), สหพร แสงวันดี ประสิทธิ์ แสงทับ. (2565). การพัฒนาองค์ความรู้เศรษฐกิจฐานรากของชุมชนเพื่อความยั่งยืนในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยวิชาการ*, 9(3), 290 – 303.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- สมเกียรติ สุทธิธนากร. (2562). *การพัฒนาโมเดลนวัตกรรมการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการสร้างสรรค์มูลค่าของผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาแบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics : an Introductory Analysis*. 3rd ed. New York : Harper and Row.